

انجمن اقتصاددانان

سدّ ارز و صادرات

در ۶ ساله اخیر (از سال ۸۰ تاکنون) شاهد تورم جمعی ۱۰۲ درصدی در کشور هستیم که بر صادرات غیرنفتی اثر منفی می‌گذارد.

جهان، لحظه به لحظه در حال تغییر و تحول است. سه دوره تأثیرگذار تاریخ شامل جنگ جهانی اول، بعد از جنگ جهانی دوم، دوره بعد از دهه ۸۰ شامل ظهور اینترنت و انفجار اطلاعات و IT می‌باشند. گروهی معتقدند، مرحله سوم نسبت به دو دوره قبلی اهمیت بیشتری دارد زیرا اطلاعات به سرعت در حال پراکنده شدن است و دولت‌ها هم نمی‌توانند مانع حرکت اطلاعات شوند.

دکتر محمدباقر صدری، در نشست ماهانه انجمن اقتصاددانان بیان کرد که در حال حاضر قیمت نفت رو به افزایش است و جهان در حال تجربه یک تحول ویژه اقتصادی است. به این ترتیب، وظیفه دولت ما مدیریت صحیح درآمدهای نفتی در جهت توسعه کشور و رفاه عمومی بیشتر می‌باشد.

با کاهش نرخ دلار، درآمد واقعی کشور نسبت به سال‌های دهه ۶۰ کمتر شده است، اما بی‌شک این درآمد حداقل در ۲۰ سال اخیر بی‌نظیر بوده است. بر اساس آخرین آمار وزارت نفت ۷۸/۵ میلیارد دلار درآمد ایران از فروش نفت در سال ۸۶ می‌باشد. در مدیریت این درآمد به نفع کشور و مردم و توسعه اقتصادی بیشتر، مدیریت نرخ ارز حرف اول را می‌زند. دکتر صدری در ادامه سخنان خود گفت: اتفاقات بازار مسکن در ایالات متحد و اتفاقات همگرا در جهان، نشان‌دهنده این است که علیرغم همگرایی کلی جهان غرب، این دولت‌ها از لحاظ اقتصادی در درون خود دچار چالش می‌باشند که این تحولات بر اقتصاد کشور ما نیز تأثیر می‌گذارد.

در یک دوره زمانی، برای جلوگیری از افزایش تورم در کشور، تثبیت نرخ ارز اتفاق افتاد. پس از قبول قطعنامه ۵۹۸ شورای امنیت توسط کشورمان،

۱۷/۵ درصد از امید به زندگی زنان ایرانی به علت ناتوانی جسمانی از دست می‌رود. در واقع، امید به زندگی توأم با سلامت برای مردان ایرانی ۵۶/۱ و برای زنان ایرانی ۵۹/۱ سال است.

آمار سازمان جهانی بهداشت چه می‌گوید؟

گفته‌های مسؤول اداره جمعیت در حالی است که بر اساس گزارش سازمان بهداشت جهانی از ارزیابی کیفی نظام سلامت ایران، شاخص امید به زندگی در مردان ایرانی ۶۷ سال است و در زنان ۷۱ سال است.

بر اساس گزارش سازمان جهانی بهداشت که بر مبنای اطلاعات سال ۲۰۰۵ میلادی منتشر شده است، احتمال مرگ برای گروه مردان در سنین ۱۵ تا ۶۰ سالگی ۱۸۰ در هزار نفر جمعیت در سال است و همین شاخص برای زنان در این مقطع سنی ۱۱۲ در هزار نفر جمعیت است. بر اساس این گزارش، میزان مرگ و میر کودکان زیر ۵ سال در ایران هم ۳۶ مرگ در هر هزار نفر جمعیت و همین شاخص برای اطفال ۳۱ مرگ در هزار نفر جمعیت برآورد شده است.

در همین گزارش اشاره شده است که میزان مرگ و میر نوزادان در ایران در سال ۲۰۰۴ معادل ۱۹ در هزار تولد زنده و میزان مرگ و میر مادران نیز در همین سال، ۷۶ در هر هزار تولد زنده است.

سازمان بهداشت جهانی در این گزارش همچنین اعلام کرده است که با وجود شیوع بیماری ایدز در ایران به میزان ۱۳۳ نفر در هر ۱۰۰ هزار نفر جمعیت، میزان مرگ و میر ناشی از ایدز در ایران ۲ نفر به ازای هر ۱۰۰ هزار نفر جمعیت در سال است. همچنین، میزان مرگ و میر ناشی از سل در ایران ۲/۷ نفر به ازای هر ۱۰۰ هزار نفر جمعیت برآورد شده است.

در این گزارش، میزان مرگ و میر وابسته به سن برای بیماری‌های غیرواگیر در ایران ۷۴۲ نفر، میزان مرگ و میر ناشی از بیماری‌های قلب و عروق وابسته به سن ۴۶۶ نفر، مرگ و میر وابسته به سن ناشی از سرطان ۱۱۳ نفر و میزان مرگ و میر ناشی از حوادث در ایران نیز ۱۱۳ نفر به ازای هر ۱۰۰ هزار نفر جمعیت ارزیابی شده است.

بر اساس همین گزارش، امید به زندگی در ژاپن در سال ۲۰۰۴ میلادی ۸۲ سال بوده است که بالاترین حد در جهان شمرده می‌شود و در نقطه مقابل ژاپن، امید به زندگی در کشور زیمبابوه در حد ۳۶ سال است که پایین‌ترین سطح در میان ۱۹۲ کشور عضو این سازمان قرار دارد. در این میان، کشور مارتیه ۱۳۳ را دارد و بر پایه این گزارش، در همین سال، امید به زندگی در کشور افغانستان و ۲۶ کشور آفریقایی به کمتر از ۵۰ سال رسیده است.

از این رو، روز و هفته سلامت در ایران، فرصتی برای ارزیابی کاستی‌ها در کنار معرفی دستاوردها است تا از این رهگذر، امکان برنامه‌ریزی دقیق‌تر برای افزایش سطح کمی و کیفی سلامت در کشور فراهم شود. ■

آمارهایی که بر اساس سرشماری مرکز آمار ایران اعلام می‌شود، وزارت بهداشت با انجام محاسبات ریاضی، سن امید به زندگی را تعیین و اعلام می‌کند، اما به دلیل این که آمار آخرین مرگ و میر در کشور هنوز از سوی مرکز آمار ارسال نشده، ما قادر نخواهیم بود میزان سن امید به زندگی را به تفکیک استان‌ها اعلام کنیم.

رحیمی، آخرین آمارها در این مورد را مربوط به سال ۷۵ می‌داند که بر اساس آن، بالاترین میزان امید به زندگی مربوط به استان‌های تهران و گیلان و پایین‌ترین آن مربوط به استان سیستان و بلوچستان است.

البته بر اساس آخرین گزارش غیررسمی وزارت بهداشت، تحلیل شاخص‌های توسعه انسانی مبتنی بر جنسیت در استان‌های کشور در سال ۸۴ نشان می‌دهد که متوسط امید به زندگی زنان در کشور ۷۰/۴ سال بوده در حالی که متوسط امید به زندگی مردان در همان سال برابر ۶۷/۶ سال است.

آمارهای غیررسمی، کاهش شاخص مرگ و میر کودکان زیر ۵ سال از ۱۱۵ مورد مرگ در هزار تولد را به ۳۴ مورد گزارش می‌دهند. شاخص مرگ نوزادان از بدو تولد تا یکسالگی از ۴۰۰ نفر به ۵/۱۸ نفر کاهش یافته و میزان مرگ و میر مادران ناشی از عوارض بارداری نیز از ۲۳۷ مورد در هر هزار تولد به ۵/۳۵ نفر کاهش یافته است.

در این سال، در تمام استان‌ها، بدون استثنا میزان امید به زندگی زنان بیشتر از امید به زندگی مردان بوده است. بیشترین فاصله امید به زندگی بین مردان و زنان، مربوط به استان‌های فارس با ۲/۳ سال، آذربایجان شرقی ۲/۲ سال، مازندران ۲/۱ سال و بوشهر ۲/۰ سال بوده و کمترین اختلاف فاصله در استان‌های کهگیلویه و بویراحمد با ۰/۳ سال، لرستان با ۰/۸ سال، سیستان و بلوچستان با ۰/۸ سال و خراسان با ۰/۹ سال بوده است. متوسط کشوری اختلاف امید به زندگی زنان و مردان ۲/۸ سال است.

رحیمی می‌افزاید: مهمترین عامل اثرگذار بر کاهش یا افزایش سن امید به زندگی، مرگ و میر نوزادان و کودکان زیر ۵ سال است.

وی، وضعیت ایران را نسبت به کشورهای منطقه مطلوب ارزیابی کرده و می‌گوید: میانگین سن امید به زندگی در کشورهای توسعه یافته در زنان ۸۴/۶ و در مردان ۷۸/۶ سال است و در کشورهای در حال توسعه در زنان ۶۷ سال و در مردان ۶۵ سال است که متوسط این سن در کل جهان، ۷۲ سال برای مردان و ۷۶ سال برای زنان اعلام شده است.

مسؤول اداره جمعیت وزارت بهداشت، با بیان این که پیش‌بینی می‌شود برای ۴۲ سال آینده (یعنی سال ۲۰۵۰ میلادی) سن امید به زندگی، در زنان ایران به ۸۱/۸ و در مردان به ۷۶ سال برسد، علت پایین‌تر بودن سن امید به زندگی مردان نسبت به زنان را حوادث کار، سخته، بیماری‌های قلبی و عروقی و تصادفات اعلام کرده و می‌گوید: بر اساس آخرین نتایج تحقیقات وزارت بهداشت، ۱۵/۷ درصد از امید به زندگی مردان و

چالش های مجلس هشتم

هشتمین دوره مجلس شورای اسلامی که از تیر ماه فعالیت خود را آغاز خواهد کرد، مسلماً با چالش های اقتصادی زیادی مواجه خواهد بود. در این میان، آنچه اهمیت دارد، ضرورت نگاه کارشناسانه مجلس به مشکلات و ارایه طرح هایی است که متناسب با نیازها، واقعیت ها و ظرفیت های کشور در بخش های مختلف باشد. تعدادی از اصلی ترین چالش های مجلس هشتم عبارتند از:

● **مقابله با تورم و گرانی:** در سال گذشته، شاهد افزایش شدید نرخ تورم در کشور بودیم، به طوری که بر اساس برآورد هیأت چشم انداز «اقتصاد ایران»، نرخ تورم در پایان سال ۸۶ رقم ۲۲/۱ درصد برآورد شده است، ضمن این که برآورد دولت هم رقم بالای ۲۰ درصد را نشان می دهد. طبیعتاً، ادامه این روند می تواند تأثیرات منفی زیادی بر اقتصاد کشور در سال جاری داشته باشد. بنابراین کاهش و مهار تورم باید اصلی ترین اولویت مجلس هشتم و دولت باشد.

● **نظارت بر نحوه اجرای سیاست های کلی اصل ۴۴ (خصوصی سازی):** مجلس هفتم با تصویب لایحه اجرای سیاست های اصل ۴۴ (گرچه غیرقطعی) نخستین گام را در این زمینه برداشت. مجلس هشتم نیز باید بر روند واگذاری بنگاه های دولتی به بخش خصوصی، نظارت لازم را اجرا نماید تا شاهد کاهش تصدیی گری دولت در اقتصاد و شکوفایی اقتصادی کشور باشیم.

● **نظارت بر تحقق سند چشم انداز ۲۰ ساله کشور:** رسیدن ایران به جایگاه اول در منطقه خاورمیانه در افق سال ۱۴۰۴ امری است که دستیابی به آن، بدون نظارت مجلس بر سیاست ها و عملکرد دستگاه های اجرایی کشور به آسانی محقق نخواهد شد.

● **تصویب برنامه پنجم:** از مهمترین مصوب های مجلس هشتم (و احتمالاً بحث برانگیزترین آنها)، تصویب برنامه توسعه اقتصادی - فرهنگی - اجتماعی - سیاسی کشور خواهد بود.

● **مقابله با تحریم ها:** به احتمال فراوان، تحریم های اقتصادی بین المللی علیه ایران به دلیل ایستادگی ایران بر حقوق و برنامه صلح آمیز هسته ای خود ادامه خواهد یافت. در این بین، مجلس و دولت باید با اتخاذ تدابیر مناسب، تأثیر این تحریم ها را به حداقل ممکن برسانند. ■

شاخص ترین چهره های خود از حضور در انتخابات بودند، اما سهم ۱۵ درصدی فعلی هم برای آنها به نوعی، موفقیت محسوب می شود. اصلاح طلبان، برای آن که بتوانند حضور بیشتری در عرصه حاکمیت داشته باشند، نیاز به بازسازی درونی، حذف برخی گروه های تندرو، ارایه تئوری های جدید و همچنین معرفی چهره هایی با وجهه سیاسی و عمومی بالاتر در آینده خواهند داشت. در پایان، می توان گفت، با توجه به نتایج به دست آمده در این دوره از انتخابات، در مجلس هشتم شاهد افزایش سهم اصولگرایان، محافظه کاران و نامزدهای مستقل متمایل به راست خواهیم بود. در عین حال و با توجه به انتخابات پیش روی ریاست جمهوری در سال ۸۸، تنوع دیدگاه ها در درون جناح اصولگرا و سایر احزاب و گروه ها امری محتمل است. علیهذا، به پیش بینی واحد تحقیقات ماهنامه «اقتصاد ایران»، این تنوع و استقلال فکری، تهدیدی برای دولت نهم و انتخاب مجدد ریاست جمهور برای چهار سال دیگر نخواهد بود. ■

اصولگرا به عنوان اکثریت مجلس و حضور قابل توجه نمایندگان مستقل در مجلس هشتم اشاره کرد. در این میان، رفتار اصولگرایان مسلماً بیشترین تأثیر را در چهره آینده سیاسی کشور خواهد داشت. اگر چه اصولگرایان اکثریت کرسی های مجلس هشتم را از آن خود خواهند کرد، اما اختلاف نظرهای موجود بین بعضی از جریان های حاضر در این جناح را نمی توان نادیده انگاشت - اختلاف نظرهایی که موجب ایجاد شکاف و انشعاب اصولگرایان در مجلس هفتم شد و در انتخابات مجلس هشتم نیز ادامه یافت.

البته بعید به نظر می رسد اختلاف بین اصولگرایان در آن حد باشد که منجر به ایجاد گسست در این جریان شود. در ضمن، اصولگرایان در مقاطع مختلف نشان داده اند که به خوبی می توانند اختلاف درونی خود را مدیریت کرده و انسجام نسبی خود را حفظ نمایند. در سوی دیگر، اصلاح طلبان اگرچه نتوانستند متناسب با تعداد نامزدی که معرفی کردند، موفقیت کسب کنند و همچنین شاهد انصراف برخی از

اقتصاد مجلس هفتم و چالش های مجلس هشتم

مسیر صعب

مجلس هشتم راه دشواری را در سامان دهی و یا اصلاح اوضاع اقتصادی پیش رو خواهد داشت.

بازارها و همچنین، جلوگیری از تخلفات شرکت های کارگزاری و سرمایه گذاری بورس اوراق بهادار بود.

● **منطقی کردن نرخ سود تسهیلات بانکی:** این طرح، به منظور کاهش نرخ بهره های بانکی و کاهش فشار بر تولیدکنندگان و سرمایه گذاران داخلی تصویب شد تا با کاهش هزینه تولید داخل، امکان فعالیت و رقابت برای تولیدکنندگان داخلی کشور، بیش از پیش فراهم شود. به موجب این قانون، دولت و بانک مرکزی مکلف شدند سود مورد انتظار تسهیلات بانکی را در عقود با بازدهی ثابت، به گونه ای کاهش دهند که قبل از پایان برنامه چهارم، نرخ سود این تسهیلات تک رقمی گردد.

● **لایحه اجرای سیاست های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی:** به دنبال ابلاغ سیاست های کلی اجرای اصل ۴۴ قانون اساسی توسط مقام معظم رهبری، دولت و مجلس با همکاری یکدیگر، لایحه مذکور را تدوین و در صحن علنی مجلس به تصویب رساندند. هر چند این مصوبه بعد از ارجاع توسط شورای نگهبان، نهایتاً به مجمع تشخیص مصلحت نظام ارسال شد.

● **قانون تسهیل اعطای تسهیلات بانکی:** به منظور کاهش مشکلات متقاضیان استفاده از تسهیلات بانکی و تسریع در اجرای طرح های تولیدی، این قانون به تصویب رسید. در این قانون، دریافت وثیقه خارج از ارزش دارایی و عواید آتی طرح، توسط بانک ها ممنوع اعلام شده است.

هفتمین مجلس شورای اسلامی که کمتر از ۴۰ روز دیگر، فعالیت خود را به پایان می برد، در طول مدت فعالیت خود، تلاش زیادی برای کاهش مشکلات اقتصادی و کم کردن موانع رشد اقتصادی کشور انجام داد. در این میان، اگرچه مجلس هفتم نتوانست بر مواردی مانند مهار تورم، کنترل معقول واردات و نظارت بر سند چشم انداز و برنامه چهارم، تأثیر چشمگیری بگذارد، اما مصوبه های اقتصادی مهمی هم داشت که توانست بر کاهش برخی از مشکلات اقتصادی کشور تأثیرگذار باشد. در زیر به تعدادی از این مصوبه ها اشاره می شود:

● **قانون توسعه حمل و نقل عمومی و مدیریت سوخت (سه میه بندی):** به دنبال افزایش مصرف بی رویه بنزین و رسیدن مصرف به بیش از ۹۰ میلیون لیتر در روز، مجلس برای جلوگیری از اتلاف درآمدهای نفتی کشور ناشی از واردات بنزین و همچنین مدیریت مصرف سوخت در کشور، دولت را مکلف کرد سهمیه بندی بنزین را از اول خرداد ۸۶ اجرا کند. اگر چه این قانون با تأخیر توسط دولت اجرا شد، اما توانست میزان مصرف روزانه بنزین را به حدود ۶۰ میلیون لیتر کاهش دهد.

● **قانون بازار اوراق بهادار جمهوری اسلامی ایران:** هدف از تدوین و تصویب این قانون، ایجاد بازارهای اولیه و ثانویه برای اوراق بهادار، تشویق معاملات منصفانه، ارتقای کارایی و شفافیت معاملات این